

Osztályfőnöki tevékenység

9-12. évfolyam

Az osztályfőnöki óra sajátos funkciókkal rendelkező tantervi egység. Az osztályfőnök és osztálya kötetlen együttlétére szánt intézményes keret, melynek jellege alapvetően különbözik a többi tanítási órától.

Az osztályfőnöki óra célkitűzései és tartalma a más tanórákénál erősebben kötődik az adott körülményekhez.

Alapvetően függ:

- az osztályfőnök személyiségétől, értékrendjétől, nevelési elképzeléseitől
- a tanulócsoporthoz tartozó összetételétől, érettségi fokától, érdeklődésétől, tagjai kapcsolatrendszerétől, közvéleményétől
- az osztály ill. az egyes tanulók élményvilágától az iskolában és az iskolán kívül szerzett tapasztalataitól
- az osztályban zajló oktatási tartalmaktól
- az iskola pedagógiai programjától, nevelési tervétől
- a társadalomban és a világban zajló aktuális eseményektől

Az osztályfőnöki óra funkciói

- A tanulók segítése önismeretük fejlesztésében, az önnevelés iránti igényük felkeltésében, személyiségük stabilizálásában, életpályájukra való felkészítésükben
- Szociális képességek (kapcsolatteremtés, kommunikáció, empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés) fejlesztése főként az osztályban megélt saját élmények bázisán
- Szerepvállalás a tanulók iskolában és iskolán kívül szerzett élményeinek feldolgozásában, az ellentmondásos valóságban történő eligazodás segítségével a felelős állampolgárrá nevelésben.

Az osztályfőnöki órák tantervében nem beszélhetünk a szó szoros értelmében vett tananyagról, hiszen itt elsősorban aktuális élmények feldolgozása történik, s a merítési bázis a mindenkori körülményektől függ.

Tartalom

- A tanterv - az osztályfőnöki óra sajátos jellegéből adódóan - nem tartalmazhat követelményeket. Ez a foglalkozási forma nem alkalmazható számonkérésre.
- Az osztályfőnöki óra tantervében szereplő tartalmak nem váltanak ki más tantárgyakból elemeket, nem mentesítenek tantárgyakat, nem alkalmazhatók hagyományos ismeretközvetítésre.
- Az osztályfőnök lehetősége abban áll, hogy építve a tanítási órán elsajátítottakra, elmélyítse, aktualizálja, értékmozzanatokkal ruházza fel a meglévő tudásukat.
- Az osztályfőnöki tanmenetek (foglalkoztatási tervek) keretjelleggel készíthetők el. Teret kell hagyni az előre nem látható változásoknak, a megtervezhetetlen aktualitásokra való adekvát reagálásnak.
- A követelmények, fejlesztési követelmények is csak az adott tanulócsoporthoz tartozó konkrét ismeretében határozhatók meg az osztályfőnöki tantervben.
- A NAT általános és részletes követelményei illetve a kerettanterv előírásai alapján a következő modulokba csoportosíthatók az osztályfőnöki órák témakörei és tartalmai:

1. Önismeret

Cél: a személyiségben rejlő lehetőségek és gátak feltárása a személyiség stabilizálása, az önálló döntéshez szükséges képességek kialakítása.

Kapcsolódó műveltség-, ill. részműveltségterületek: irodalom, emberismeret.

Énképünk – Milyen a harmonikus személyiség? Milyen vagyok én? Ismerjük meg önmagunkat! Önnevelés – önmegvalósítás. Önismereti teszt.

2. A tanulás tanulása

Cél: a személyiségjegyekkel összehangolt egyéni tanulási módszerek eljárások kialakítása valamennyi tantárgyban.

Kapcsolható valamennyi műveltség területéhez, mint általános követelmény.

A tanítás – tanulás kultúrája. Az értékelés és az önértékelés kultúrája.

3. Társas kapcsolatok

Cél: késszé és képessé tenni a tanulókat a tartalmas, egyenrangú harmonikus emberi kapcsolatok kialakítására és ápolására.

Kapcsolható műveltség- ill. részműveltségterületek: magyar nyelv és irodalom, élő idegen nyelv, emberismeret, informatika.

Milyenek az emberek? Milyen vagyok én? Helyünk a társadalomban.

Viselkedéskultúránk és vitakultúránk.

4. Konfliktuskezelés

Cél: képessé tenni a diákokat arra, hogy konfliktusaikat konstruktív módon tudják kezelni, és váljanak képessé a megélt konfliktusok hasznosítására önismeretük fejlesztésében, társas kapcsolataik minőségének javításában.

Kapcsolható műveltség- ill. részműveltségterületek: irodalom, emberismeret, történelem, művészetek.

Ismerjük meg önmagunkat! Erkölcsi tulajdonságaink. Önismereti teszt. Társadalmi konfliktusok – egyéni konfliktusok. A másság elfogadása. Viselkedéskultúránk és vitakultúránk.

5. Lelki egészség

Cél: a lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megerősítéséhez szükséges készségek és képességek kialakítása.

Kapcsolható műveltség- ill. részműveltségterületek: irodalom, biológia, emberismeret, művészetek.

Milyen a harmonikus személyiség? Ismerjük meg önmagunkat! Önnevelés – önmegvalósítás. A családi élet harmóniája.

6. Testi egészség

Cél: az egészségnek, mint alapértéknek az elfogadtatása, az egészség megőrzésigényének felkeltése, az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése, ill. segítségnyújtás ezek leküzdésében.

Kapcsolható műveltség- ill. részműveltségterületek: biológia, kémia, testnevelés.

Az emberi test felépítése és működése. Az egészséges ember. Egészség és egészség és egészségvédelem. Az egészséges életmódról. Káros szenvedélyek. Fertőző betegségek. A beteg ember. Mikor és miért vagyunk betegek?

7. Viselkedéskultúra

Cél: a mindennapi együttéléshez szükséges civilizációs szokások kialakítása, ill. fejlesztése.

Kapcsolható műveltség- ill. részműveltségterületek: magyar nyelv, emberismeret.

Milyenek az emberek? Milyen a harmonikus személyiség? Erkölcsi tulajdonságaink Az ízlésről. Az értékelés és az önértékelés kultúrája.

8. Pályaorientáció

Cél: segítségnyújtás a munkaerőpiacon történő eligazodásban, az egyéni vágyaknak, törekvéseknek a lehetőségekkel történő összehangolásában.

Kapcsolható műveltség- ill. részműveltségterületek: valamennyi műveltségterület, hangsúlyosan a pályaorientáció.

Önnevelés – önmegvalósítás. A munka szerepe az ember életében. Pályaválasztás. A szaktudás fejlesztése – továbbképzés – átképzés. Célkitűzéseink és lehetőségeink. Mi lesz az iskola után?

9. Jelenismeret

Cél: eligazodás a jelen társadalmi változásaiban, ellentmondásaiban, saját álláspont kialakítása a történésekkel kapcsolatban.

Kapcsolható műveltség- ill. részműveltségterületek: társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek.

Múltunk és jelenünk. Társadalom és állam. A polgár – a polgári társadalom. Magánélet – közélet. Társadalmi konfliktusok és azok kezelése.

10. Felelős állampolgár nevelése

Cél: a jogok és kötelességek ismerete az iskolában és a társadalomban, a demokráciának, mint értéknek az elfogadása, közös szabályok, normák alkotásához és működtetéséhez szükséges szemlélet kialakítása az általánosan érvényes normákhoz, a kodifikált törvényekhez való konstruktív viszonyulás kiépítésének segítése, igény és szándék felkeltése a saját előítéletekkel való szembesülésre, ezek leküzdésére, ill. a másság elfogadására.

Kapcsolható műveltség- ill. részműveltségterületek: irodalom, ember és társadalom.

Társadalom és állam. A polgár – a polgári társadalom. Magánélet – közélet. Ország – haza nemzet. Az Európai Unióról.

11. Globális problémák

Cél: a világ problémái iránti egyéni felelősség beláttatása a „gondolkodj globálisan, cselekedj logikusan” gondolatának elfogadása, a kapcsolódó egyéni aktivitás terének megtalálása, a világ dolgai iránti érdeklődés, a folyamatos tájékozódás iránti igény felkeltése.

Kapcsolható műveltség- ill. részműveltségterületek: élő idegen nyelv, ember és társadalom, ember és természet, Földünk és környezetünk, informatika.

Az ember és a természet harmonikus kapcsolatáról. Az ember a természet része. Környezetünk védelméről. Környezetszennyezés. A tanulók életvitelét a hétköznapokban is hasznos ismeretek, tevékenységek körének tágításával; a természeti, társadalmi és humán

dimenziók kapcsolatainak tudatosításával; a technikai környezetet strukturaló alapkategóriák kiemelésével, valamint a munka alkotóelemeinek elsajátításával alapozhatjuk meg. A fő témakörök a következők lehetnek: munkakultúra, háztartáskultúra, környezetkultúra, közlekedéskultúra, egészségkultúra, fogyasztói kultúra, szabadidő kultúra, információs kultúra, biztonságkultúra.

Önnevelés – önmegvalósítás. Az egészséges életmódról. A családi élet harmóniája.

Magánéleti – közéleti konfliktusok. Gyarapítsuk műveltségünket! A szabadidő helyes eltöltése. A munka szerepe az ember életében. Az ember és természet harmonikus kapcsolatáról. Az ember a természet része. Környezetvédelem. Viselkedéskultúra.

Az egyes modulokat természetesen még bontani lehet, sőt a fiatalok életkorához igazítva kell tervezni.

Osztályfőnöki órák:

I. Serdülőknek szánt tartalmak: 9-10. évf.

II. Fiataloknak szánt tartalmak: 11-12. évf.

9-11. évf.: 36 hét heti 1 óra osztályfőnöki óra

12. évf.: 31 hét heti 1 óra osztályfőnöki óra

	<i>9. évf.</i>	<i>10. évf.</i>	<i>11. évf.</i>	<i>12. évf.</i>
Tanévelőkészítő órák	3	3	3	3
Tanulás tanulása	4	2	2	2
Egészséges életre nevelés, egészségvédelem	10	10	10	10
I. Egészség - egészségkép	4	2	2	2
II. Én - énkép - identitás	2	3	3	4
III. Társas kapcsolatok	2	3	2	2
IV. Konfliktusok	2	2	3	2
Drogprevenációs tevékenység	2	2	2	1
Bűnmegelőzés, áldozattáválás			1	2
Fogyasztóvédelemmel kapcsolatos ismeretek	1	1	1	
Viselkedéskultúra		2	2	1
Közlekedésre nevelés	2	1	1	
Pályaorientáció		1		1
Jelenismeret		1	1	1
Felelős állampolgár nevelése	1	1	2	2
Környezetvédelem	2	2		
Globális problémák			1	1
Aktuális, szervezési órák	5	3	4	6
Osztályfőnök javaslata alapján	3	4	4	2
Tanulói javaslatok alapján	2	3	3	2
Honismeret, hagyományápolás	2	2	1	
Iskolai hagyományok	2	1	1	2
összesen:	36	36	36	32

Egészséges életre nevelés - egészségvédelem – egészségfejlesztés – egészségmegőrzés ajánlott óratervei:

9. évfolyam	Egészség - egészségkép	Test, testkép, testtudat
		Az egészség mint érték
		Én és az egészség – egészségmegőrzési technikák
		Az egészséget veszélyeztető tényezők
	Én – énkép - identitás	Ki vagyok és – honnan jöttem
		A serdülőkor sajátosságai
	Társas kapcsolatok	Család – csoport - barátság
		Kortárs kapcsolatok, referenciacsoportok
	Konfliktusok	Konfliktushelyzetek a családban
		Konfliktushelyzetek az iskolában
10. évfolyam	Egészség - egészségkép	Életmód, időbeosztás, időgazdálkodás
		Egészségmegőrző szokásaink (táplálkozás, mozgás, rekreáció)
	Én – énkép - identitás	Én, énídeál
		Elvárások, megfelelés, szorongás
		Menekülések, tévhitek
	Társas kapcsolatok	Az osztályközösség struktúrája
		Szerepek a közösségben
		Nemi szerepek
	Konfliktusok	Baráti konfliktusok
		Család és/vagy barátok
11. évfolyam	Egészség - egészségkép	Fiúk és lányok testi önvizsgálata (szűrővizsgálatok jelentősége)
		Pszichoszomatikus megbetegedések
	Én – énkép - identitás	Identitáskrizisek
		Az azonosság és a másság problémái
		Énvédő mechanizmusok
	Társas kapcsolatok	Szex szerelemmel vagy szerelem nélkül
		Felelősség, döntés és következmény
	Konfliktuskezelés	Problémamegoldás, empátia, tolerancia
		Feszültségoldó technikák
		Konfliktusmegoldások versengő és együttműködő módjai
12. évfolyam	Egészség - egészségkép	Állóképességem határai
		Relaxáció az egészségem érdekében
	Én – énkép - identitás	Személy és személyiségismeret
		Személyes hatékonyság
		Jövőkép, pályaválasztás, karrier
		Kommunikációs technikák
	Társas kapcsolatok	Párkapcsolatok
		Együttélés, házasság, család
	Konfliktushelyzetek	Függés, függetlenség
		Segítségnyújtás fórumai